

TOPONIMIA BAZINULUI HIDROGRAFIC AL TIMIȘULUI MORT. RELEVANȚA ARHEOLOGICĂ

*Oana-Alexandra Borlea**

* Universitatea “Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca; oana.borlea@gmail.com

Abstract. The present study is focused on recording the place names found on historical maps of the Timișul Mort River catchment basin. This will serve as a basis for field research centered on the human habitat in area. Towards this end we have transcribed the place names found on the topographical and hydrological maps of the 18th and 19th century. Their interpreting allowed us to determine the use of the land, to identify hazardous areas, local crafts and other human activities employed in the area.

Keywords: Timișul Mort River, historical maps, place names, toponymy.

1. Introducere

Bazinul hidrografic al Timișului Mort reprezintă arealul de interes pentru un studiu mai amplu centrat pe relevarea relațiilor om–habitat în zonă. Arealul avut în vedere cuprinde o suprafață totală de 234,5 km² (23450 ha), fiind situat în câmpia joasă a Timișului, în zona central-estică a acesteia. În cuprinsul său perimetrul include ambele maluri ale pârâului Timișului Mort, amplele meandrări astăzi cuprinse de interfluviul Timiș–Timișul Mort și hotarele localităților Ciacova, Parța, Pădureni și sectorul nord-vestic al localității Jebel.

Toponimia și microtoponimia sunt importante în etapele preliminare ale cercetării arheologice de teren, pentru că ajută la determinarea unor puncte de interes, la confirmarea unor locuri în zone în care materialul arheologic este sporadic sau vizibilitatea proastă și la identificarea mai facilă a unor obiective arheologice, precum în cazul unor situri edite sau puncte semnalate în cadrul unor campanii de cercetare anterioare și pot oferi indicii cu privire la destinația unor zone (teren arabil, pășune), despre calitatea zonei (teren arabil, teren mlăștinos, teren inundabil), despre activitățile umane practicate (meșteșuguri, îndeletniciri), despre localizarea unor structuri (mori, cărbunării etc). Studiul oiconimelor este util în localizarea vechii vetre a satului, a identificării unor fenomene de roire etc.

Analiza oiconimelor s-a realizat utilizând surse bibliografice¹ și documentare, în timp ce microtoponimele au fost identificate prin studiul hărților istorice și topografice accesibile, ambele fiind analizate ulterior.

¹ Suci, 1967-1968, *passim*; Crețan, Frățilă, 2007, *passim*; Engel, 1996, *passim*; Vistai, *passim*.

2. Analiza oiconimelor și toponimelor

2.1. Oiconime

2.1.1. Localitățile moderne prezente în arealul de studiu

Cebza – în limba maghiară *Csebsa*, *Csebze*. Este menționată în registrul de colecte și indulgențe papale² sub denumirea de *Chevzen* (1333), *Cosa*, *Chewe* (1334) și *Chevze* (1335). În documentele privind *Istoria familiilor comiților Csaky de Cheresig și Adrian*³ sunt menționate variantele *Chuze* (1395), *Chewze* (1401). Remus Crețan menționează și forma germană a denumirii *Schebzcha* (1717)⁴, iar mai târziu se generalizează forma *Csebza*⁵.

Ciacova – apare menționată ca *Chaac* (1333), *Chag* (1334), *Chak* (1335), *Chaak* (1395, 1401), *castrum Chaak* (1395, 1516), *opidum Csakovar* (1421, 1828), *Csakova*, *Csakovar* (1851)⁶. R. Crețan și Vasile Frățilă⁷ consemnează că “*Primul nume al localității a fost Behics (anul 1220), când este menționat comitele de Behics care a lăsat satul moștenire printr-un testament. (...) abia la 1335 localitatea a fost consemnată sub numele proprietarilor feudali*”, fără a preciza însă sursa acestei informații și a lămuri relația acestui oiconim cu Ciacova sau localizarea acesteia. Aceiași autori citează lucrarea lui Johann Matthias Korabinsky⁸, care poziționează satul la un sfert de milă de Timișoara, ceea ce este fie eronat, fie o mențiune a unei alte localități cu nume similar, având în vedere că localitatea se află la cca 30 km SSV de municipiu.

Mențiunea atributului de *castrum* la sfârșitul secolului XIV se datorează prezenței fortificației din localitate, dată sfârșitul secolului XIII – începutul secolului XIV, conform lui Nicolae Secară⁹. Aceasta va fi dărâmată la 1701, în urma păcii de la Karlowitz, până în prezent supraviețuind doar donjonul.

Jebel – sub denumirea de *Szephely* sunt menționate două localități¹⁰. Una este localizată la sud de Timișoara, pe drumul spre Deta, în timp ce a doua mențiune se face cu referire la o localitate dispărută, care aparținea de Sarad (târg dispărut situat la nord de Timișoara) și era situată în jurul Recașului (“*Temesrekas taján*”¹¹), deci la nord de Timișoara și în afara arealului de studiu.

Apare menționat sub formele: *Zephel* (1334, 1425, 1479), *Zsebely* (1828), *Schebel* (1851) și *Szephely* (1913)¹². În varianta “*Szephely*”, poate fi tradus ca “*loc frumos*” (magh. *szep=frumos, hely=loc*)¹³.

² Bizerea, Bizerea, 1978, p. 17.

³ Suciu, 1967-1968, I, p. 129.

⁴ Crețan, Frățilă, 2007, p. 27.

⁵ Suciu, 1967-1968, I, p. 130.

⁶ *Ibidem*.

⁷ Crețan, Frățilă, 2007, p. 25.

⁸ *Ibidem*, p. 26.

⁹ Secară, 1970, p. 160.

¹⁰ Vistai, III, p. 1000.

¹¹ *Ibidem*, p. 1001.

¹² Suciu, 1967-1968, II, p. 315.

¹³ Pentru un glosar de termeni, traduceri, aproximări și transliterații – vezi Anexa I.

Macedonia – apare în variantele *Machadonia* (1334), *Machadonya* (1433), *Maczedonia* (1466)¹⁴. R. Crețan face mențiunea că în scrierile Geografului anonim din Ravena apare consemnată o “*cetate Machedonia*”¹⁵, dar nu oferă și descrierea raționamentului care l-a determinat să o pună în relație cu evoluția așezării de astăzi. Ipoteze privitoare la originea numelui sau la istoria timpurie a așezării sunt citate de Ioan Traia într-o monografie locală¹⁶ în care sunt doar preluate o serie de raționamente ale lui Mihai Marius Bizerea din 1940¹⁷. În opinia acestuia din urmă, numele localității ar putea avea trei surse: de la Legiunea a V-a Macedonica (mai ales în conjuncție cu mențiunea făcută de Geograful anonim din Ravena), ca urmare a așezării aici a unor coloniști macedoneni în timpul regatului Arpadian, în timp ce a treia ipoteză propune un raționament etimologic bazat pe baza derivatelor de la mac (*Papaver rhoeas/somniferum*), plantă care crește abundent în zonă. Niciuna dintre aceste ipoteze nu este însă susținută cu destule argumente pentru a putea fi luată în considerare, cert fiind doar că localitatea apare pentru prima dată menționată în registrul de colecte și indulgențe papale, la 1334.

Obad – cu variantele *Hudad* (1333), *Hudud* (1334), *Ohod* (1335), *castellum Obad* (1401), *Ohad* (1453), *Ohtah* (1478), *Ohad* (1456, 1497), denumirea de *Obad* fiind prezentă doar în secolul XIX (1828, 1851). Etimologic este considerat toponim de origine slavă sau o preluare din limba bulgară¹⁸ (*obad*, bg. = tăun).

Parța – în registrul de colecte și indulgențe papale apare cu denumirea de *Parkas* (1334), iar mai apoi *Paraz* (1717), *Paracz*, *Parca*, *Parcza* (1808), *Paracz* (1851)¹⁹.

Pădureni – localitatea apare în documente și pe hărțile istorice cu denumirea de *Lighet* (1761), *Ligheth* (1828), *Liget* (1851) și *Temesliget* (1913)²⁰. Oiconimul se mai păstrează și astăzi în toponimul pădurii de la nord de sat, *Pădurea Lighet*. R. Crețan plasează întemeierea așezării la finele epocii turcești, “*fiind până la 1717 o înfundătură pe Valul lui Traian, în spațiul numit azi Iarc*”²¹. În limba maghiară *liget* înseamnă *crâng, pădurice*, oiconimul modern fiind o traducere a numelui istoric; de menționat că hărțile istorice înfățișează zona ca fiind împădurită. Vistai András János consemnează 4 așezări cu numele de *Liget*, dintre care doar unul este menționat ca fiind la nord de Deta, fiind, deci, localitatea care ne interesează.

Petroman – este identificat cu *Petri*²², fiind consemnat sub formele *Petree* (1333), *Petri*, *Petre* (1334), *Pettre* (1436), denumirea actuală fiind prezentă în diferite

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ Crețan, Frățilă, 2007, p. 28.

¹⁶ Traia *et alii*, 2006, p. 35.

¹⁷ *Ibidem*, p. 36.

¹⁸ Crețan, Frățilă, 2007, p. 29.

¹⁹ Suci, 1967-1968, II, p. 27.

²⁰ Vistai, II, p. 613; Suci, 1967-1968, II, p. 28.

²¹ Crețan, Frățilă, 2007, p. 300.

²² Vistai, II, p. 796.

variante doar începând cu secolul al XVIII-lea: *Petroman* (1761), *Petermann*²³ (1808), *Petromany* (1828, 1851, 1913)²⁴.

2.1.2. Localități dispărute menționate în preajma celor moderne

În afara localităților care au păstrat denumirile istorice și se află amplasate în aceeași locație²⁵, autorii dicționarelor menționează o serie de localități dispărute. Localizarea acestora poate fi relevată de mențiuni toponimice actuale (cum este cazul Bicăș și Maras – *vide infra*), sau din cercetările de teren întreprinse, care pot surprinde locuirile istorice, în aceste puncte sau altele.

Coriolan Suciu menționează așezările *Bikach*²⁶ (“lângă Parța, unde se află partea de hotar Bicas”), *Apafaja*, *Maras* (“lângă Jebel, unde partea de hotar Maras i-a păstrat amintirea”), *Marthonfalwa* (“pe lângă Macedonia”), *Sahtos* (“pe lângă Parța”) și *Salamon* (“pe lângă Jebel”).

Informații mai complete apar la Vistai András János²⁷, care menționează:

–*Bikacs* (menționată în documente la 1412), cu aceleași indicații privind localizarea ca și la C. Suciu.

–*Martonfalva*, apare ca *Marthonfalwa* la 1447 și *Nagmarthonfalwa* la 1462, cu mențiunea “lângă Macedonia” (“*Macedonia mellett*”).

–*Sajtos* – *Sahtos* (1425), cu mențiunile de localizare: în jurul Timișoarei, lângă Jebel, lângă Parța (“*Temesvar taján, Szephely mellett (...) Parac mellett*”).

–*Salamon* (1415), “în lungul râului Apord, în jurul Detei, lângă Jebel” (“*az Apord vize menten, Detta taján, Szephely mellett*”).

–*Udvarlak*, “în jurul Detei, lângă Jebel” (“*Detta taján, Szephely mellett*”), cu variantele *Hudurkak*, *Huduarlak* (1334).

–*Vareli* – *Warelew* (1408–1415), “în lungul râului Apord, în jurul Voiteniului și Jebelului” (“*az Apord vie menten, Veijeh es Szephely taján*”).

–*Maraz* – “lângă Jebel, unde se păstrează în hotar numele de Maras” (“*Szephely mellett Maras hatarresz irzi emleket*”), fiind menționat cu variantele *Maras* (1333, 1335), *Maraz* (1334, 1456), *oppidum Maraz* (1417), *predium Maraz* (1478).

–*Apafaja*, “în jurul Jebelului și Voiteniului, în lungul râului Apord/Obirda” (“*Szephely es Vejteh taján, az Apord/Obirda folyo menten*”), în anul 1408 fiind menționat “*Apafaya et altera Apafaya*”, ca la 1415 să se facă distincția “*Apafaya minor et maior*”, iar zece ani mai târziu să fie menționate în limba maghiară în varianta *Kys-apafaya*, *Naghapafaya* (1425).

²³ Cu această denumire apare în Korabinsky, 1786, p. 55.

²⁴ Suciu, 1967-1968, II, p. 41.

²⁵ Facem mențiunea că localizarea așezării istorice față de cea modernă, care poartă același nume, poate fi diferită, suprapunerea totală sau parțială a acestora putând fi observată cu un grad mare de certitudine doar în cazul localităților prezente pe ridicările topografice din secolele XVIII–XX, care georeferențiate și vizualizate în programe specializate indică gradul de suprapunere cu localitățile moderne.

²⁶ Suciu, 1967-1968, II, p. 299.

²⁷ Vistai, *passim*.

–Apord, “lângă râul Apord, satul Apafaja și în jurul Jebelului și Voiteniului” (“Apord folyo mellett Apafaja falu Szephely es Vejteh tajan”), cu varianta *Peterfalva* (1408) și *Aprod* (1415).

–*Csudahaza*, “în jurul Jebelului” (“*Szephely tajan*”), menționată la 1425.

2.2. Toponime

Pentru analiza toponimelor din zona de studiu am avut la dispoziție cele trei hărți rezultate în urma ridicărilor topografice militare din secolele XVIII și XIX²⁸, precum și o hartă a hidrografiei zonei Pădureni–Parța–Cebza–Macedonia–Petroman, realizată în anul 1789²⁹. Aceste documente cartografice au fost analizate în paralel cu *Harta topografică militară* (scara 1:25000, ediția 1974) pentru a identifica, cu ajutorul toponimelor prezente, situația peisajului, indicii ale activităților umane din areal și evoluția toponimiei regiunii în ultimele trei secole.

Pentru realizarea acestui scop, fiecare hartă în parte a fost analizată porțiune cu porțiune făcându-se notarea cât mai fidelă a toponimelor regăsite. Cu puține excepții, tehnica modernă permite o vizibilitate bună și s-a făcut notarea a peste 250 de toponime regăsite pe hărțile menționate.

La o primă vedere se observă că cele trei ridicări topografice militare prezintă un număr relativ redus de toponime. Cele mai puține pentru arealul de studiu, în număr de 3, sunt prezente pe prima ridicare topografică. Situația se îmbunătățește în cazul următoarelor care cuprind 30, respectiv 56 de toponime. Un număr covârșitor de toponime este redat de harta hidrografică din 1789, care consemnează hidronimele tuturor meandrelor, brațelor, coturilor și zonelor înmlăștinite din areal, cu excepția teritoriilor localităților Ciacova, Jebel și Obad. Deși acoperă zona de studiu doar parțial, sunt menționate nu mai puțin de 175 de microtoponime, majoritatea hidronime. Harta militară din 1974 consemnează 42 de microtoponime (Anexa II).

Prima ridicare topografică cuprinde toponime doar pentru localități și principalele cursuri de apă la care se adaugă mențiunea a 3 microtoponime în zona Parța, 2 hidronime și un oiconim: *Govofdia*, *Caput Covofdia* și *Pădura Mare*, cu referire la un meandru al Timișului Mort și pădurea de la sud de Parța (Anexa III).

A doua ridicare topografică este mai amănunțită din punct de vedere toponimic. Aici se consemnează hidronime, oiconime, oronime³⁰, și microtoponime, între

²⁸ *Josephinische Landesaufnahme, Franziszeische Landesaufnahme* sau *Zweite Landesaufnahme* și *Franzisco-Josephinische Landesaufnahme*.

²⁹ *Esquelet \ der sechs Ortschaften Liget, Schaag, \ Paraz, Petroman, Csebsa, Macedonien, und \ des Temes Flusses von seiner Theilung \ bis zu der wiederumigen Vereinigung \ desselben samt allen aus dem Fluss \ entspringen(sic!) und rükfallenden Ausris[s]e, \ Ergüssungen und Graeben*. Hartă manuscris, color, 105,5 × 85,5 cm, scara 1:27000, realizată în luna octombrie a anului 1789 de către *Heinrich Linz, Caal. Mappeur* și copiată în luna martie a anului 1790 de *Ani[on]: Popp, Caal. Mapp.*, fiind verificată la 14 februarie 1797 de către *Johann Theod[or]. Kosztka, Dirig. Cam. Ingenieur und Hydraul[iker].* și *Joseph v[on]. Kuglern, Caal. Mapp. Ing[enieur]. qua int[erim?]. Adjunct*. Harta este disponibilă la Magyar Országos Levéltár, Budapest • S – Térképtár • S 11 – Kamarai térképek, cota S 11 No 0503:32, *on-line* <http://maps.hungaricana.hu/hu/10165/> (accesat 01.09.2015).

³⁰ Toma, 1983-1984, p. 321-335.

care putem distinge deja suprafețe denumite punctual precum pădurile (*Koszanda Wald, Ligheter Wald*), zonele înmlăștinite (*Mengyera Wiese, Ligheter Ried*), forme de relief (*Grindu, Kimpu mare*), hidronime (*Govosdia Graben, Rithu Bara, Vuna Oltikeo*), dar și puncte de reper precum *La ulitza, Szighet* sau *Stanistja*. Interesantă este și mențiunea domeniului *Herscgafliche Ansschnitt Felder*. Apar deja denumirile care ne indică prezența în vecinătate a unor practici meșteșugărești și activități umane. Sunt menționate *Karbunari Odaja, Fodor* și *Medinger Muhle, Karamida*. Cu alte cuvinte, ne sunt semnalate două mori pe brațul vestic al Timișului, un punct posibil folosit de cărbunari, în colțul sud-est al teritoriului actual al Parței și o posibilă exploatare de lut pentru cărămidărie în sud-vestul localității Macedonia.

A treia ridicare topografică este comparabilă cu a doua ca număr de toponime prezente, iar categoriile sunt similare, cu mențiunea că nu mai sunt pomenite morile, sunt incluse câteva denumiri de locuri de pășunat și zone probabil cultivate, mai multe zone neprielnice (sărături Slatina și înmlăștiniri), păstrându-se 12 dintre microtoponimele prezente pe a doua ridicare (Fig. 1). Cinci dintre toponimele de aici se regăsesc pe harta militară din 1974, față de nouă mențiuni ale unor microtoponime ce apar prima dată pe a doua ridicare și 1 din prima ridicare topografică.

Harta din 1797 (*Esquelet...*) indică 3 toponime care pot fi puse în legătură cu activități pastorale, 1 pentru arealuri cultivate, 10 pentru zone neprielnice, 4 mori, 1 toponim care poate fi pus în legătură cu olăritul, 1 care poate indica activități metalurgice și 1 legat de apicultură. Toate acestea sunt, în marea lor majoritate hidronime, sau cel mult denumiri ale spațiilor din interiorul coturilor și belciugelor. Dintre acestea, 4 apar pe a doua ridicare topografică, 9 apar și pe a treia ridicare topografică, în timp ce alte 6 sunt prezente pe harta militară 1974 (Tab. 1.; Fig. 2). Începând cu a doua ridicare, toate hărțile istorice fac referiri la olărit (ex. *Wuna Olar*), iar microtoponimul *Karamida* apare pe ultimele două ridicări topografice, la fel ca și *Karbunar odaja*; harta 1797 și a doua ridicare topografică notează morile.

Cele mai interesante toponime din această colecție sunt antemenționatele: *Karamida, Wuna Olăreștilor, Wuna Olar, Wuna Petkovan, Wuna Stuppini, Mora Noa, Fodor Muhle, Medinger Muhle* și *Karbunari Odaja*. Acestea par să indice, direct sau indirect, practicarea în zonă, dacă nu neapărat în imediata apropiere a lor, a unor meșteșuguri.

Karamida pare foarte apropiat de românescul *cărămidă* și de derivatul său *cărămidărie* și poate semnala o zonă de exploatare a lutului în acest scop și/sau prezența unui cuptor în zonă.

Wuna Olar și *Olăreștilor* indică un posesiv care, în extremis, are putea indica nu doar proprietarul pământului pe care îl traversează cursul de apă ci și meseria acestuia. Dacă ar putea fi pus în legătură cu descoperiri arheologice, ar putea fi un indicativ al prezenței în acest spațiu al unui cuptor de olar.

În ceea ce privește *Mora Noa*, sensul este foarte clar, fiind o transliterație a sintagmei *moara nouă* și indică cel mai probabil o moară nou construită în zonă. *Fodor Muhle* și *Medinger Muhle* denumesc două mori și proprietarii acestora, sau cel puțin numele proprietarilor care au rămas în conștiința localnicilor și au fost transmise topografilor. *Walie Gialu Moruli* este un hidronim care pare o transliterație a

sintagmei *Valea Dealului Morii*. Ideea unei *văi a morii* este ușor de înțeles, fiind un nume asignat cursurilor de apă pe care se află mori. Aceasta ar putea fi asociată cu prezența unei movile în vecinătatea morii sau o exagerare a unei valonări a terenului, dat fiind că meandrele din bazinul hidrografic al Timișului Mort creează grinduri și popine care uneori se înalță cu 1–3 metri față de zonele din jur. Octavian Răuț consemnează că “[*morile*] *necesitau iezături cu stăvilari pentru asigurarea debitelor necesare*”³¹. Cu toate acestea nu am găsit mențiuni în literatura de specialitate a înălțării unor movile care să fie necesare procesului tehnologic³².

Wuna Stuppini este apropiată de românescul arhaic *stupină* și ar putea indica un loc pentru o prisacă, apicultura fiind o ocupație care producea resurse importante³³.

Karbunari odaja este o transliterație apropiată de românescul *cărbunari*, ce indică, în opinia noastră, un loc unde se producea cărbunele de lemn, mangelul. În secolul XX, *Planurile directe de tragere* (scara 1:20000, 1917–1959), menționează cu această denumire și în același punct o herghelie. Ar fi de menționat că punctul se află între meandre, în zonă umedă și ar putea fi pus în legătură și cu o exploatare de turbă, resursă a cărei abundență o menționează Francesco Grisellini în scrierile sale³⁴.

O situație mai improbabilă o reprezintă *Wuna Petkovan*, care poate fi doar o desemnare nominală a posesorului de teren. Fără a extrapola prea mult putem observa însă, asemănarea *petkovan* – *potcovar* (derivat din *potcoavă*, cu originea din sârbescul *potkova*) ceea ce ne face să ne întrebăm dacă în acest areal nu ar putea să fi existat un cuptor de redus minereul, pentru producerea metalului necesar meseriei de potcovar.

Unkezu Manastiri apare în cotul unde Timișul Mort confluează cu Timișul actual, în dreptul localității Rudna, și face probabil referire indirectă la mănăstirea de la Rudna³⁵ aflată pe malul opus.

În cazurile descrise, apropierea de apă este esențială în cazul morilor și al lutăriilor și practică în cazul cărbunarilor și metalurgilor.

Per ansamblu cele mai multe toponime, în formă identică sau derivată, care apar pe hărțile ulterioare sunt cele din a doua ridicare topografică: 17 toponime se regăsesc într-un total de 33 de forme, mai mult sau mai puțin derivate față de prima mențiune. Din uimitorul număr de toponime consemnate de harta din 1789 numai 5,14% (9) apar menționate pe hărțile ulterioare.

³¹ Răuț, 1993, p. 25 și urm.

³² Dumitru Țeicu consemnează că “*instalația hidrotehnică, ce cuprindea roata cu axul vertical așezat pe o broască deasupra unei crăcane din lemn, este amenajată, de regulă, într-o groapă deschisă sau la nivelul solului și, în acest caz, moara este ridicată pe piloni*” (Țeicu, 2014, p. 576).

³³ “*Albinăritul trebuie să fi fost practicat pe scară largă în cadrul obștilor, deoarece ceara și mierea erau folosite și în relațiile de schimb în natură sau chiar la export. Ceara în special, alături de seu și alte grăsimi naturale, era folosită frecvent la iluminatul locuințelor*”. (Bejan, 2004-2005, p. 275).

³⁴ Holban *et alii*, 2000, p. 405.

³⁵ Țeicu, 2002, p. 42.

Din punct de vedere lingvistic toponimele sunt transliterații în limba germană a unor denumiri din limba română (rât, vână, seliște, moară), dar și din sârbă (mlad, Nikolaevic, Zivanovic) sau din maghiară (puszta, sziget, Szilardhaza).

În urma analizei toponimelor prezente în areal putem spune că, cel puțin la sfârșitul secolului al XVIII-lea, în zonă, pe lângă practicarea agriculturii și a păstoritului, existau mori (probabil deținute individual) pe brațele principale ale Timișului (Macedonia, Cebza, Parța, Pădureni) și cel puțin o exploatare de lut la Macedonia, o cărbunărie la Parța, o prisacă la Petroman, o potcovărie la Cebza, posibil în locurile indicate de toponime.

O viitoare cercetare ar putea viza reflectarea acestor toponime în conștiința locală actuală, o aprofundare a originilor și transformărilor lor lingvistice și un studiu al relației toponim – areal geografic – spațiu ideatic al numelui.

Harta	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Prima Ridicare Topografică	3	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Esquelet ...</i>	175	169	3	0	1	10	0	4	1	1	0	1
A doua Ridicare Topografică	30	5	4	4	0	2	2	2	1	0	1	0
A treia Ridicare Topografică	56	11	6	4	1	3	4	0	1	0	1	0
Harta militară 1974	42	10	6	1	3	4	0	0	0	0	0	0

Tab. 1. Analiza statistică a toponimelor identificate pe materialul cartografic studiat.

Legendă:

A – Numărul total de toponime (inclusiv hidronime);

B – Numărul total de hidronime;

C – Numărul de toponime care indică zone de pășunat sau conexe;

D – Numărul de toponime care indică zone împădurite;

E – Numărul de toponime care indică zone destinate agriculturii;

F – Numărul de toponime care indică zone neprielnice agriculturii (mlaștini, sărături etc.);

G – Numărul de toponime care indică zone îngrădite;

H – Numărul de toponime care indică prezența morilor;

I – Numărul de toponime care indică activități de olărit;

J – Numărul de toponime care indică activități metalurgice;

K – Numărul de toponime care indică activități de minerit;

L – Numărul de toponime care indică activități apicole.

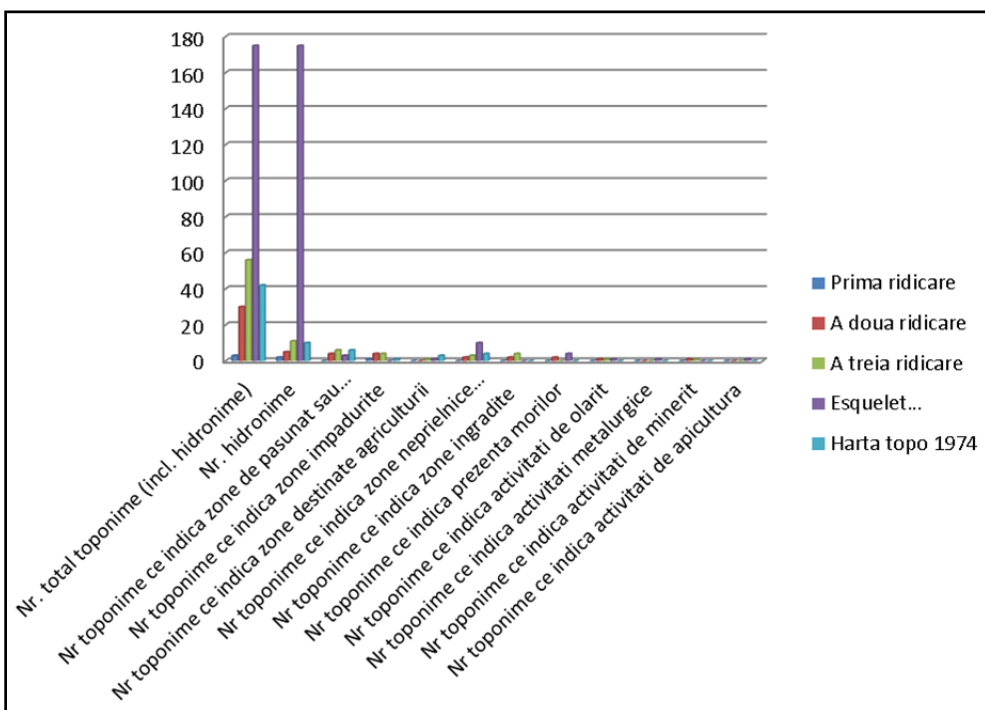

Fig 1. Analiza statistică a toponimelor identificate pe materialul cartografic studiat.

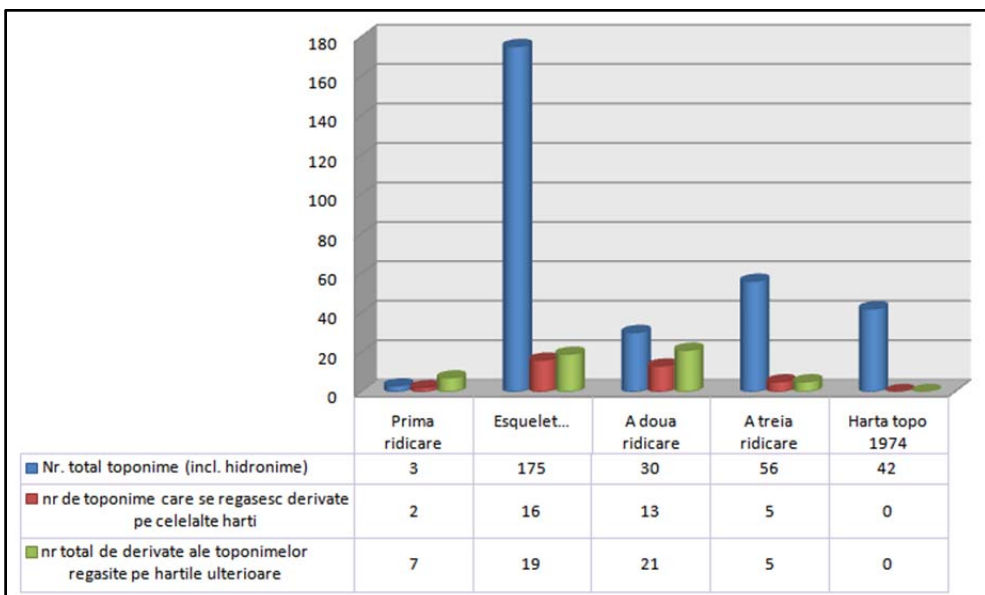

Fig. 2. Analiza statistică a recurenței toponimelor.

Anexa I.

Glosar de termeni care intră în componența microtoponimelor

Baltă = întindere de apă stătătoare, de obicei nu prea adâncă, având o vegetație și o faună acvatică specifică, zonă de luncă inundabilă cu locuri în care stagnează apa.

Cot = meandru a unei ape curgătoare.

Crac = ramificație a unei ape curgătoare.

Gârbov = indoit de bătrânețe.

Grind = ridicătură de teren alungită care rezultă din depunerile aluvionarea ale unei ape curgătoare, grădiște, popină.

Izlaz = loc sau câmp nelucrat, imaș, pășune.

Malcă = mlaștină, smârc.

Odaie = cu sensul de cătun, stâne, colibe.

Ograda = îngrăditură din lemn sau piatră în jurul unui teren.

Ostrov = insulă fluvial format în urma unui proces de acumulare.

Pustă = câmpie întinsă acoperită cu ierburi.

Rât = șes de-a lungul unei ape curgătoare pe care crește iarbă.

Rovină = groapă, adâncitură, surpare, râpă loc mlăștinos, mocirlă, smârc.

Seliște = vatra satului, loc de casă, loc necultivat dar prielnic pentru cereale, pomi, pășune.

Slatină = izvor de apă minerală sărată, teren mlăștinos și sărat, sărătură.

Spiț = vârf ascuțit de obiect, linie în topografie de sfârșit de capitol.

Stăniște = loc răcoros, umbros, unde se odihnesc vitele vara, zăcătoare, loc de întâlnire, popas.

Sușară = pădure de goruni sau rariști, tufiș, colină.

Țarină = teren pregătit pentru culturi agricole, arătură, ogor.

Ungher = loc retras ascuns, cotlon.

Vână = șiroi de apă, curs de apă.

Traduceri ale unor termeni străini și transliterații care intră în componența microtoponimelor

Felder = domeniu (germ.)

Ried = stufăriș (germ.)

Wald = pădure (germ.)

Mlad = tânăr (srb.)

Szigeth = insulă (magh.)

Wiese = luncă (germ.)

Muhle = moara (germ.)

Aproximări și transliterații ale unor termeni străini care intră în componența microtoponimelor

Gurbova ~ gârbovă

Lag ~ lac

Rosch ~ roșu

Hodaja ~ odaia

Mik ~ mic

Seka, seku ~ seacă, sec

Karbonari ~ cărbunari

Mora noa ~ moara nouă

Stanistja ~ stăniște

Kimpu, gimpu ~ câmpu

Ogorilla ~ ogorului (?)

Stuppini ~ stupină

Kirnului ~ cârnulu

Palta ~ balta

Szallas ~ sălaș

Kraku ~ crac

Rithu ~ rât

Unkezu ~ ungher

Wuna, vina ~ vână

Anexa II. Analiza toponimică a arealului, ocurența toponimelor pe hărțile ulterioare primei ridicări topografice

Legendă:

Denumire care apare pe prima ridicare topografică: ^a

Denumire care apare pe a doua ridicare topografică: ^b

Denumire care apare pe a treia ridicare topografică: ^y

Denumire care apare pe *Esquelet* ...: ^Δ

1. Lista toponimelor și hidronimelor din prima ridicare topografică

Pădureni	Pața	Jebel	Ciacova	Macedonia	Cebza	Petroman	Obad
Lighet	Caput Govofdia ^a Govofdia ^a Padura Mare	Schebel	Czakova	–	Csebsha	Petermann	Obadie

2. Lista toponimelor și hidronimelor *Esquelet der sechs Ortschaften Lighet, Schaag, Paraz, Petroman ...*

Pădureni	Pața	Jebel	Ciacova	Macedonia	Cebza	Petroman	Obad
Boruga	Cavaschitia ^a	–	–	Cotu mare	Barberische	Alunda	–
Cotu lui Tink	Cotu Mumomir			Cotu Stojan	Reis=Bau	Berdinului	
Cotu Mori	Giala Mumomir			Cotu Tatarilor	Csepsa	Cotu Csakovi	
Cotu Ostrova	Gierbovi kraku			Gimpu Mare ^Δ	Dragulitza	Cotu Prezoni	
Cotu Prigiza (?)	Girbova ^Δ			Groapa Porului	Ogredi	Cotu Silatza	
Druga Mlaka	Gropanalui len...el(?)			Kalaza	Rithu Adormisch	Esenia (?)	
Fgidar	Kovaschdia ^a			Karikat St Marta	Rithu Giurely ^Δ	Koschmanz (?)	
Gribovi Rith	Kovoschia ^a			Krak	Rithu Simbasch	Kotu...rikeilor(?)	
Gura	Ragittova Bara			Kroapa	Rithu Siverschia	Kotu alai Schurk	
Kraku la Olta-	Rithu Maglia			Kalki...ieschu (?)	Rithu St Marta ^Δ	Kotu Maistor	
misch	Rithu Mare			Mlaka Reschemru-	Schanzu	Kotu mori Obad	
la Glosch	Rithu Orlovinak			lui(?)	W. Damian	Kotu Negri	
La Peretu	Rithu Ploschta ^Δ			Mora Noa	Wu Adormisch	Kotu Ozclarului	
Maschtina	Rithu Rakitile			Orzischtie	Wu Aorak	Kotu Schalitru	
Mlad Rith	Rithu Sekaturelle			Petruzilla Mare	Wu Favosohdia	Kotu Ungitza	

Pădureni	Parța	Jebel	Ciacova	Macedonia	Cebza	Petroman	Obad
Mlaka	Schipokia (?) bach	–	–	Petruzilla Mik	Wu Fesidian (?)	Kraku Doriungo	–
Obischa	Walie Gialu Moruli			Rit Flocos	Wu Mare	Seku	
Oltamisch	Wirualui wisok			Rit Unguru	Wu Petkovan	Lipaschria (?) ^Δ	
Palta	Wu Brlovan			RITHu Feky	Wu Werbiza	Nanule	
Palta Saka	Wu Popi			Rithu Kifsak	Wu. Mokion (?)	Pauloschan	
Rithu alui Kontan	Wu Stirban			Rithu kosti	Wu. Stirban	Peri	
Rithu Kirnului	Wu Surdului			Rithu nojerilor	Wuna Gaura	Rithu Danescu	
Rithu Kotului	Wuna Burku			Rithu Planistie	Wuna Olar	Rithu Golzu	
Rithu Lagului	Wuna Covoschtia ^α			Rithu Selisti		Rithu Pika	
Rithu Mare ^Δ	Wuna kischului			Rithu Stischerasch		Rithu Talegu ^Δ	
Rithu	Wuna Popilor			Rithu Talegu ^Δ		Rithu Teursului	
Moschanului	Wuna Saka			Unkezu Manastiri		Rithu Waida	
Rithu Puezanului	Zigarka			Unkezu Schadna		Schoboerului	
Rithu Surdului				Vu alui Andru		Semosului	
Rittu Slatina la				Vu Fundofsa		Spegu Batrin	
Wissesch				Vuna Oltikeo ^Δ		Staniste ^Δ	
Slatina Miri ^Δ				Vuna Patrin		Tramnisch	
Slatina Stiuranzu- lui				Vuna Rosch ^Δ		Vuna Cseria	
Slattina Boschu- niestilor				Vuna Satului ^Δ		Vuna Oltikeo ^Δ	
Strimbavi Rith				Vuna strimba		Waiguzi	
Sua				Vuna Travniku		Wu Cseria	
V Costis				W Pihuka		Wu Stuppini	
Vuna alui				Wu Gurbova		Zipari	
Carisch				Wu Koschi			
Vuna Cosanda				Wu Lazho			
Vuna Coti				Wu Mare			
Vuna Olarestilor				Wu Surbaska			
vuna Robului				Wuna Peeij			
Walia Konjakului							

Pădureni	Pața	Jebel	Ciacova	Macedonia	Cebza	Petroman	Obad
wirischik Wuna afunda Wuna Magda Wuna Miri ^Δ wuna Morilor Wuna strimba							

3. Lista toponimelor și hidronimelor de pe a doua ridicare topografică

Pădureni	Pața	Jebel	Ciacova	Macedonia	Cebza	Petroman	Obad
Herscgäflliche Ansschnitt Felder Ligheter Ried Ligheter wald ⁶	Fodor Muhle Govosdia Graben ^a Groapa Bambului Karbonari Odaja ⁶ Koszanda Wald ⁶ La Ulitza ⁶ Liga de mik Wald Medinger Muhle Ritthu Bara ⁶ Szigeth ⁶ Terbusana ⁶ Tieret Wald ⁶ Vadu Turcului	Hotaru Csakovi Mengyera Wiese ⁶ Suchota Tretplatz	Râtu Lung ⁶ Susara ⁶ Talegu ^Δ	Karamida ⁶ Kimpu Mare ^Δ Ogrec Stanistja ^Δ Vuna Oltikeo ^Δ	–	Gridu ⁶ Petrovic Szallas	–

4. Lista toponimelor și hidronimelor de pe a treia ridicare topografică

Pădureni	Pața	Jebel	Ciacova	Macedonia	Cebza	Petroman	Obad
Andreanu Wald Biko Balda Jenohaza Lighet psz Ligheter Wald ⁶	Bikas ^y Burco Gr Girbova Gr ^Δ Govozdia Gr ^a Karbunar hodaja ⁶	Dudeu ^y Lunca ^y Mira psz ^Δ Seliste Mare	G. Slatina Kl. Slatina ^y Mengera Ws ⁶ Nikolajevic hodaja Oberding	Banucz Caje Caramida ⁶ Kotuz Kuserne	St Marta ^Δ Tiarina Mica Vuna Satului ^Δ	Bika ^y Grindu ⁶ Klein hodaja Rithu Mare ^Δ	–

Pădureni	Parța	Jebel	Ciacova	Macedonia	Cebza	Petroman	Obad
Okerleca Pusztá Mare	Koszanda Wald ^b La Ulita ^b Ogorilla psz Plostina ^Δ Pusztá Ritu Bara ^b Terbusana ^b Tyeret ^b		Opert Graben Panic hodaja Resenje Susara ^b Szilardhaza Wiener hodaja Winkeler Zivanovic	Miskovic Hodaja Oltiko Gr. ^Δ Redjine Rithu Lungu ^b Talegu ^Δ	Rithu Gyuri ^Δ		

5. Lista toponimelor și hidronimelor din harta militară 1974

Pădureni	Parța	Jebel	Ciacova	Macedonia	Cebza	Petroman	Obad
La Spițu lu Aron Movila Hotar Onicu Pusta Mica Seliște Țăligări	Bicăș ^y Casanda ^b Dudărie Ficățai Mărujii Ritu Bara ^b Ritu Calului Sighet ^b Vana Soroca	Dudău ^y Lunca ^y Mengera ^b	Ritu Lung ^b Ritu Roșu Sandlinie Slatina Mică ^y Șusara ^b Talegu ^Δ	Cîmpu mare ^Δ Pîrîu Oldicău ^Δ Rātu Lung ^b Sebeșteana Staniște ^b Țarina Mică Vina Roșie ^Δ	Bica ^y Canalul Găvojdia ^a Ficați Izlazu Macedoniei Pîrîul Ritu Giurii ^Δ Rovină	Grindu ^b La poiană Lipojdia ^Δ Slătini	La Pădure

Anexa III. Tipurile de toponime prezente pe hărțile analizate

Legenda

Tipuri de toponime: Hidronime^H Păduri^{Pad} Zone umede^{Zu}

Tipuri de activități umane sugerate de toponime: Păstorit^{Pas} Olărit^O Metalurgie^{Met} Exploatarea resurselor^{Er} Morarit^{Mor}
Agricultură^{Ag} Apicultură^{Ap}

Alte toponime relevante^{Atr}

1. Lista toponimelor și hidronimelor din prima ridicare topografică

Pădureni	Pața	Jebel	Ciacova	Macedonia	Cebza	Petroman	Obad
Lighet	Caput Govofdia ^H Govofdia ^H Padura Mare ^{Pad}	Schebel	Czakova	–	Csebsha	Petermann	Obadie

2. Lista toponimelor și hidronimelor *Esquelet der sechs Ortschaften Lighet, Schaag, Paraz, Petroman ...*

Pădureni	Pața	Jebel	Ciacova	Macedonia	Cebza	Petroman	Obad
Boruga ^H	Cavaschitia ^H	–	–	Cotu mare ^H	BarberischeReis=Bau ^H	Alunda ^H	–
Cotu lui Tink ^H	Cotu Mumomir ^H			Cotu Stojan ^H	Csepsa	Berdinului ^H	
Cotu Mori ^{Mor}	Giala Mumomir ^H			Cotu Tatarilor ^H	Dragulitza ^H	Cotu Csakovi ^H	
Cotu Ostrova ^H	Gierbovikraku ^H			Gimpu Mare ^{Pas}	Ogredi ^{Pas}	Cotu Prezoni ^H	
Cotu Prigiza (?) ^H	Girbova ^H			Groapa Porului ^H	Rithu Adormisch ^H	Cotu Silatza ^H	
Druga Mlaka ^{Zu}	Gropanalui len...el (?) ^H			Kalaza ^H	Rithu Giurely ^H	Esenia (?) ^H	
Fgidar ^H	Kovaschdia ^H			Karikat St Marta ^H	Rithu Simbasch ^H	Koschmanz (?) ^H	
Gribovi Rith ^H	Kovoschia ^H			Krak ^H	Rithu Siverschia ^H	Kotu...rikeilor(?) ^H	
Gura	Ragittova Bara ^H			Kroapa	Rithu St Marta ^H	Kotu alai Schurk ^H	
Kraku la Olta-misch ^H	Rithu Maglia ^H			Kalki...ieschu ^H (?)	Schanzu ^H	Kotu Maistor ^H	
la Glosch ^H	Rithu Mare ^H			Mlaka Reschemrului (?) ^{Zu}	W. Damian ^H	Kotu mori Obad ^H	
La Peretu ^{Zu}	Rithu Orlovinak ^H			Mora Noa ^{Mor}	Wu Adormisch ^H	Kotu Negri ^H	
Maschtina ^{Zu}				Orzischtie ^H	Wu Aorak ^H	Kotu Ozclarului ^H	
Mlad Rith ^H				Petruzilla Mare ^H	Wu Favosohdia ^H	Kotu Schalitru ^H	
					Wu Fesidian (?) ^H	Kotu Ungitza ^H	

Pădureni	Parța	Jebel	Ciacova	Macedonia	Cebza	Petroman	Obad
Mlaka ^{Zu}	Rithu Ploschta ^H	–	–	Petruzilla Mik ^H	Wu Mare ^H	Kraku DoriungoSe ku ^H	–
Obischa ^H	Rithu Rakitile ^H			Rit Flocos ^H	Wu Petkovan ^{Met}	Lipaschria (?) ^H	
Oltamisch ^H	Rithu Sekatu- relle ^H			Rit Unguru ^H	Wu Werbiza ^H	Nanule ^H	
Palta ^H	Schipokia (?)			Rlthu Feky ^H	Wu. Mokion (?) ^H	Pauloschan ^H	
Palta Saka ^H	bach ^H			Rithu Kifsak ^H	Wu. Stirban ^H	Peri ^{Ag}	
Rithu alui	Walie Gialu			Rithu kosti ^H	Wuna Gaura ^H	Rithu Danescu ^H	
Kontan ^H	Moruli ^{H/Mor}			Rithu nojerilor ^H	Wuna Olar ^{H/O}	Rithu Golzu ^H	
Rithu Kirnului ^H	Wirualuiwisok ^H			Rithu Planistie ^H		Rithu Pika ^H	
Rithu Kotului ^H	Wu Brlovan ^H			Rithu Selisti ^H		Rithu Talegu ^H	
Rithu Lagului ^H	Wu Popi ^H			Rithu Stischer-asch ^H		Rithu Teursului ^H	
Rithu Mare ^H	Wu Stirban ^H			Rithu Talegu ^H		Rithu Waida ^H	
Rithu Moschanu- lui ^H	Wu Surdului ^H			Unkezu Manas- tiri ^{H/Atr}		Schoboerului ^H	
Rithu Puezanu- lui ^H	Wuna Burku ^H			Unkezu Schadna ^H		Semosului ^H	
Rithu Surdului ^H	Wuna Co- voschtia ^H			Vu alui Andru ^H		Spegu Batrin ^H	
Rittu	Wuna kischu- lui ^H			Vu Fundofsa ^H		Staniste ^{Pas}	
Slatina la Wiss- esch ^{Zu}	Wuna Popilor ^H			Vuna Oltikeo ^H		Tramnisch ^H	
Slatina Miri ^{Zu}	Wuna Saka			Vuna Patrin ^H		Vuna Cseria ^H	
Slatina Stiuranzu- lui ^{Zu}	Zigarka ^H			Vuna Rosch ^H		Vuna Oltikeo ^H	
Slattina Boschu- niestilor ^{Zu}				Vuna Satului ^H		Waiguzi ^H	
Strimbavi Rith ^H				Vuna strimba ^H		Wu Cseria ^H	
Sua				Vuna Travniku ^H		Wu Stuppini ^{H/Ap}	
V Costis ^H				W Pihuka ^H		Zipari ^H	
Vuna alui				Wu Gurbova ^H			
Carisch ^H				Wu Koschi ^H			
Vuna Cosanda ^H				Wu Lazho ^H			
Vuna Coti ^H				Wu Mare ^H			
				Wu Surbaska ^H			
				Wuna Peej ^H			

Pădureni	Pața	Jebel	Ciacova	Macedonia	Cebza	Petroman	Obad
Vuna Olarestilor ^{H/O} vuna Robului ^H Walia Konjakului ^H wirischik ^H Wuna afunda ^H Wuna Magda ^H Wuna Miri ^H wuna Morilor ^{H/Mor} Wuna strimba ^H							

3. Lista toponimelor și hidronimelor de pe a doua ridicare topografică

Pădureni	Pața	Jebel	Ciacova	Macedonia	Cebza	Petroman	Obad
Herscgäfftliche Ansschnitt Felder Ligheter Ried ^{Zu} Ligheter wald ^{Pad}	Fodor Muhle ^{Mor} Govosdia Graben ^H Groapa Bambului Karbonari Odaja ^{Er} Koszanda Wald ^{Pad} La Ulitza ^{Atr} Liga de mik Wald ^{Pad} Medinger Muhle ^{Mor} Ritthu Bara ^H Szigeth Terbusana Tieret Wald ^{1Pad} Vadu Turcului ^H	Hotaru Csakovi Mengyera Wiese ^{Zu} Suchota Tretplatz	Râtu Lung ^H Susara ^{Pas} Talegu	Karamida ^{Atr} Kimpu Mare ^{Pas} Ogrec Stanistja ^{Pas} Vuna Oltikeo ^H	–	Gridu ^{Atr} Petrovic Szallas ^{Pas}	–

4. Lista toponimelor și hidronimelor de pe a treia ridicare topografică

Pădureni	Pața	Jebel	Ciacova	Macedonia	Cebza	Petroman	Obad
Andreanu Wald ^{Pad} Biko Balda Jenohaza Lighet psz ^{Pas} Ligheter Wald ^{Pad} Okerleca Puszta Mare ^{Pas}	Bikas Burco Gr ^H Girbova Gr ^H Govozdia Gr ^H Karbunar hoda- ja ^{Er} Koszanda Wald ^{Pad} La Ulita ^{Atr} Ogorilla ^{Pas} psz ^{Pas} Plostina ^{Zu} Puszta ^{Pas} Ritu Bara ^H Terbusana Tyeret	Dudeu ^{Atr} Lunca ^{Pas} Mira psz ^{Pas} Seliste Ma- re ^{Atr}	G. Slatina ^{Zu} Kl. Slatina ^{Zu} Mengera Ws ^{Zu} Nikolajevic hodaja Oberding Opert Graben ^H Panic hodaja ^{Atr} Resenje Susara ^{Pad} Szilardhaza Wiener hodaja ^{Atr} Winkeler Zivanovic	Banucz Caje Caramida ^{Atr} Kotuz Kuserne Miskovic Ho- daja Oltiko Gr. ^H Redjine Rithu Lungu ^H Talegu	St Marta ^H Tiarina Mica ^{Ag} Vuna Satului ^H Rithu Gyuri ^H	Bika Grindu ^{Atr} Klein ho- daja ^{Atr} Rithu Ma- re ^H	—

5. Lista toponimelor și hidronimelor din harta militară 1974

Pădureni	Pața	Jebel	Ciacova	Macedonia	Cebza	Petroman	Obad
La Spițu lu Aron Movila Hotar Onicu Pusta Mica ^{Pas} Seliște ^{Atr} Țăligări	Bicăș Casanda Dudărie ^{Ag} Ficățai Mărujii Rîtu Bara ^H Rîtu Calului ^H Sighet Vana Soroca ^H	Dudău ^{Atr} Lunca ^{Pas} Mengera	Rîtu Lung ^H Rîtu Roșu ^H Sandlinie Slatina Mică ^{Zu} Șuşara ^{Pas} Talegu	Cîmpu mare ^{Ag} Pîrîu Oldicău ^H Râtu Lung ^H Sebeșteana Staniște ^{Pas} Țarina Mică ^{Ag} Vîna Roșie ^H	Bica Canalul Găvojdia ^H Ficați Izlazu Macedoniei ^{Pas} Pîrîul Rîtu Giurii ^H Rovina ^{Zu}	Grindu ^{Atr} La poiana ^{Pas} Lipojdia Slătini ^{Zu}	La Pădu- re ^{Pad}

BIBLIOGRAFIE

- Bejan, 2004-2005 Bejan, Adrian, *Economia satului bãnățean la începutul feudalismului (sec. VIII-XI)*, În: *Analele Banatului*, SN, Arheologie-Istorie, XII-XIII, 2004-2005, p. 265-293.
- Bizerea, Bizerea, Marius; Bizerea, Flavius, *Așezările din Banat consemnate în registrele dijmelor papale din anii 1332-1337*, În: *Studii de Istorie a Banatului*, V, 1978, p. 17-25.
- Bizerea, 1940 Bizerea, Mihai Marius, *Din trecutul comunei Macedonia*, În: *Brazde bãnățene*, III, nr 1-2, Timișoara, 1940, p. 5-6.
- Crețan, Crețan, Remus; Frățilă, Vasile, *Dicționar geografico-istoric și toponimic al Județului Timiș*, Colecția Terra, Ed. Universității de Vest, Timișoara, 2007, 488 pg. + hartă, ISBN 978-973-7608-64-2.
- Frățilă, 2007
- Holban *et alii*, Holban, Maria; Alexandrescu-Dersca Bulgaru, Maria M.; Cernovodeanu, Paul (eds), *Călători străini despre Țările Române*, vol. X, tom I, Ed. Academiei, București, 2000, 826 pg., ISBN 973-27-0699-6.
- 2000
- Korabinsky, Korabinsky, Johann Matthias, *Geographisch-historisches und Producten-Lexikon von Ungarn*, Pressburg, 1786, 858 pg.
- 1786
- Engel, 1996 Engel, Pál, *A temesvári és moldovai szandzsák törökkori települései (1554-1579)*, Dél - Alföldi Évszázadok, 8, Szeged, 1996, 187 pg. + 1 hartă (reconstituire: Engel Pál, desen: Kratochwill Mátyás, Cartographia Kft, Budapest, 1996, 60×60 cm, color, scara 1:2000000), ISSN 0237-4587, ISBN 963 7237 24 0.
- Răuț, 1993 Răuț, Octavian, *Mori medievale din Banat*, În: *Banatica*, 12, II, 1993, Muzeul Banatului Montan, p. 25-45.
- Secară, 1970 Secară, Nicolae, *Turnul medieval de la Ciacova*, În: *Tibiscus*, 1, 1970, p. 157-172.
- Suciu, 1967-1968 Suciu, Coriolan, *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, vol. I-II, Ed. Academiei, București, [1967-1968], 431 + 444 pg.
- Toma, 1983-1984 Toma, Ion, *Despre clasificarea numelor de locuri*, În: *Anuarul de lingvistică și istorie literară*, XXIX, 1983-1984, Iași, p. 321-335.
- Traia *et alii*, Traia, Ioan; Bercea, Cornel; Jiva, Viorel, *Macedonia. Un sat cu nume și oameni de renume*, Ed. Orizonturi universitare, Timișoara, 2006, 200 pg., ISBN 973-638-289-3.
- 2006
- Țeicu, 2002 Țeicu, Dumitru, *Monasteres orthodoxes medieviaux de Banat*, În: *Vilaietul Timișoarei (450 de ani de întemeiere a pașalâcului) 1552-2002*, Bibliotheca historica et archaeologica Universitatis Temesiensis, 5, Universitatea de Vest (Timișoara), Ed. Mirton, Timișoara, 2002, 186 pg., ISSN 1453-7419.

- Țeicu, 2014 Țeicu, Dumitru, *Opinii cu privire la moara cu ciutură în România*, În: Chiriac, Aurel; Șipoș, Sorin (eds), *Seminatores in artium liberalium agro. Studii in honorem et memoriam Barbu Ștefănescu*, Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, Ed. Muzeului Țării Crișurilor, Cluj-Napoca–Oradea, 2014, 666 pg., ISBN 978-973-7784-94-0; p. 573-588.
- Vistai *Tekintő - Erdélyi helynévkönyv*, Adattári tallózásból összehozta Vistai András János, [fără an și loc], Első kötet (A-H), p. 1-439; Második kötet (I-P), p. 429-818; Harmadik kötet (Q-Zs), p. 809-1211 (disponibil în arhiva WEB https://web.archive.org/web/20080123165611/http://www.fatornyosfalunk.com/html/erdelyi_helynevkonyv.html -accesat 25.10.2015).